

Frans van Nispen tot Sevenaer duikt in het verleden

HISTORIE pagina 3

Joyce van Katwijk houdt de visie van de jonkheer levend

TOEKOMST pagina 5

Neef Eppo maakt een film over het landgoed

FILM pagina 11

‘Een voorbeeld voor de wereld’

Landgoed viert 100e geboortjaar van de jonkheer

Ted Prost

Gesloten poorten. Stenen muren. Lange tijd had Landgoed Huis Sevenaer iets mysterieus voor de buitenwereld. Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer creëerde er een unieke plek waar de wereld een voorbeeld aan kan nemen.

Hoog tijd om het verhaal van het landgoed te onthullen. Deze speciale editie is helemaal aan Landgoed Huis Sevenaer gewijd. De timing kan niet zorgvuldiger. Op 29 mei 2019 is het precies honderd jaar geleden dat de jonkheer werd geboren.

“Terecht”, noemt Anja van Norel, directeur van Landgoed Huis Sevenaer, de ode aan de jonkheer. “Door zijn buitengewone kijk op de natuur en hoe daar mee om te gaan is er een ongekend krachtige natuurlijke habitat ontstaan op het landgoed.” Ze benadrukt hoe belangrijk het

Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer. Foto: Bas van Spankeren

is dat het gedachtegoed van de jonkheer wordt doorgegeven: het goed omgaan met bodem, plant, dier en mens. Door de wereld te beschouwen in deze specifieke volgorde, was de jonkheer zijn tijd al ver vooruit. Toentertijd doelde hij natuurlijk

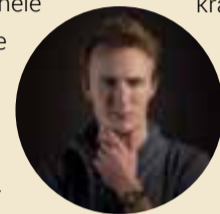
niet op het in huis halen van een hybride warmtepomp, maar op het nemen van je verantwoordelijkheid duurzaam om te gaan met de natuur en de middelen die tot onze beschikking staan. “Nu zijn de mensen er klaar voor,” zegt Anja. “Het is zowel

een voorrecht als een grote klus, maar beetje bij beetje willen wij de visie en de duurzame boodschap van de jonkheer overbrengen op de mensen. Wat is er mooier dan hiermee in het 100e geboortjaar te beginnen?”

SPECIAL EDITIE LANDGOED HUIS SEVENAER

Redacteur van dienst

‘Zo zo, Ted, je bent nu redacteur van de ‘speciaal editie’. En wat voor een editie is dit geworden! ‘Speciaal’ is het de afgelopen maanden ook zeker geweest; de gehele voorbereiding, de bezoeken aan het landgoed en het ontmoeten van de mensen zijn betoverende gebeurtenissen geweest die essentieel waren voor het ontwikkelen van de krant, maar ook hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van mij als persoon. Hoewel ik mijzelf nooit overmatig bezig heb gehouden met het welzijn van ons milieu - ik maakte er anderzijds ook geen bende van, maar toch - heeft het verhaal over Jonkheer Van Nispen mijn ogen op sommige vlakken geopend. Ik begin het gevoel te krijgen dat ik u aan het ophouden ben en dat u liever direct met uw neus in deze speciaal editie duikt; mocht

dit het geval zijn, neem ik u dit niet kwalijk. Toch wil ik nog het een en ander kwijt over wat mij duidelijk is geworden na het produceren van deze krant. Want duidelijk is geworden wat, volgens de Jonkheer zijn visie, de plaats van de mens is in de natuur; een verantwoordelijkheid die genomen moet worden! Mijn ogen zijn geopend wat betreft de plaats van het landgoed in de Liemers, klaar om omarmd te worden door zijn rijke historische en culturele waarde. En prachtig bijvangst: deze speciaal editie beklemtoont de plaats van onze krant in de regio, een vertrouwde toevoeging en een podium voor de Liemerse verhalen in alle vormen en maten. Als dit niet ‘speciaal’ is, weet ik het ook niet meer.

Ted Prost

Ga mee op historische eco-excursie

Door onze redactie

Meer weten over de boeiende geschiedenis van Huis Sevenaer en de duurzame landbouwvisie van jonkheer Huub van Nispen? Ga dan mee op een historische eco-excursie.

Leer meer over de rol van de natuur bij gezonde voeding en ontdek hoe je bodem, plant, dier en mens in balans houdt. Wie hebben er allemaal op het landgoed gewoond en gewerkt en hoe past Huis Sevenaer in de Gelderse geschiedenis? U komt het allemaal te weten bij een

historische eco-excursie: de ideale manier om iets wat zo dichtbij is te (her)ontdekken. Veel mensen kennen Huis Sevenaer, maar zijn er nog nooit geweest. Een anderhalf uur durende excursie laat u zien wat voor moois er allemaal te vinden is dichtbij huis. Het landgoed ligt per slot van rekening midden in hartje Zevenaar, om de hoek dus.

Ervaren excursieleider

U kunt met een ervaren excursieleider mee op de volgende data: zondag 2 juni, zaterdag 15 juni, zondag 7 juli, zaterdag 20 juli, zondag 4 augustus, zater-

dag 17 augustus, zondag 8 september, zaterdag 21 september, zondag 6 oktober, zaterdag 19 oktober. De excursie start op de zondag om 11.30 uur en op de zaterdag om 14.00 uur. De excursie duurt anderhalf uur. Raadpleeg voor reserveringen de website www.huissevenaer.com. Er zijn ook excursies op afspraak mogelijk voor groepen. Met een arrangement van restaurant Eet-Lokaal maakt u er een gezellig en leerzaam uitje van. Misschien een idee voor het volgende teamuitje, managementdag of als leerzaam en leuk uitje met familie of vrienden?

De Liemers Lucht

Trouwen in Zevenaar? Denk dan voor de fotoreportage eens aan Landgoed Huis Sevenaer. De natuur staat in volle bloei en biedt een prachtig decor voor de mooiste foto's. Andre Thus en Nardy Thus-Koning uit Didam weten er alles van. Lachend lieten zij op 10 mei zich vastleggen door Dies Goorman.

Open dag landgoed op 22 juni

Door onze redactie

Gratis een kijkje nemen op het landgoed? Op zaterdag 22 juni bent u van harte welkom op de open dag met leuke bezienswaardigheden en activiteiten voor jong en oud.

Zo kunt u de smid aan het werk zien en is moestuin Deelhoven geopend voor iedereen met liefde voor biologisch geteelde groenten, fruit en kruiden. Ook kunt u een voorproefje krijgen van de Historische Eco-excursie, door mee te gaan op een mini-excursie met een van de

toegewijde excursieleiders. Ten slotte zijn de diverse exploitanten tijdens deze dag actief. Bezoek het Landgoed Huis Sevenaer, Bed & Breakfast Huis Sevenaer én Eet-Lokaal Café, Restaurant & Zalen tijdens deze dag. U bent welkom van 11.00 tot 15.00 uur.

Accordeon!

Enige tijd geleden vroeg ik op deze plaats, met de pet op van het Horsterpark, of er iemand was die wellicht een accordeon over had voor onze medewerker Remio in het Theepaviljoen.

Het was even stil en toen meldde Jan Koopman zich. Hij had er een en wilde die graag afstaan. Hiernaast vindt u een kort verslagje van die overdracht.

Nu is er, waar je ook werkt, altijd wel eens gedoe. Er zit soms iets niet mee. Af en toe loopt het niet zoals je wilt, of ontmoet je mensen die je liever niet was tegengekomen.

In het Horsterpark zijn dat soort momenten heel schaars. Als ze er al waren, verdwijnen ze in het niet door het kwartiertje waarin de accordeon aan Remio en zijn collega's werd overhandigd.

De vreugde, blijdschap en waardering naar de gever toe van onze cliënten was zo hartverwarmend dat zij en ik er weer jaren tegenaan kunnen.

Wat een feest!

Op 12 mei vierden we ons 12,5 jarig bestaan. Een heuglijk feit en we kijken terug op een zeer geslaagde dag. Maar wat eigenlijk nog mooier is, is het feit dat het daar na 12,5 jaar nog steeds iedere dag een feest is!

Hartelijk dank aan al onze (bijzondere) medewerkers, die zich daar altijd weer 100% voor inzetten.

En wat was het leuk dat oud-burgemeesters Lichtenberg en Zomerdijk, in aanwezigheid van onze huidige burgervader Rik de Lange, op het podium stonden met onze eigen Horsterpark-Burgemeester Roy!

Roy is Horsterpark-Burgemeester tot 2021, daarna zal een andere bijzondere en onmisbare medewerker die functie van hem overnemen.

CHRIS VAN DE VEN

Zondagmiddagconcerten in het Horsterpark

Hope Music organiseert de zomermaanden eens per maand een zondagmiddag concert. De concerten zijn gratis toegankelijk voor jong en oud, en duren van 14:00 tot 16:00 uur.

Bij mooi weer zitten we buiten en mocht het weer het niet toelaten dan gaan we naar binnen bij het Theepaviljoen.

30 mei 2019
Tante Ans en de Bosduvels.

Tante Ans en de Bosduvels is ontstaan toen Asha, Nick, Sjoerd en Rutger na een optreden als gastgelegenheidsbandje besloten dat ze toch echt niet meer zonder elkaar konden. Sindsdien speelt Tante ANS in de kroeg, op festivalletjes, bruiloften, promotiefeesten en in theaters.

Met hun karakteristieke samenspel van elektrisch en akoestisch gitaar, en meerstemmige samenzang vertolken ze covers uit allerlei genres. Wegdromen bij kleine liedjes tot swingen op Elvis, ze zijn overal voor in!

30 juni 2019
Bass and Treble Guitar Band

De Bass and Treble Guitar Band is een Vintage band die Rock and Roll, Motown en Blues speelt.

Up tempo, herkenbaar, dansbaar en prettig in het gehoor.

Herken de Golden Oldies van o.a. Creedence Clearwater Revival, Dire Straits, Eric Clapton, BB King, Percy Sledge, Sam Cook, James Brown, Elvis Presley en Chuck Berry

Expositie Kunstkring Het Gelders Eiland

Expositie is te zien:
Zondag 26 mei, 2, 9, en 16 juni 2019 van 14:00 tot 17:00 uur
Kerk van Aerdt: Kerkweg 26, 6913 AK

Op zondag 26 mei opent de Kunstkring Het Gelders Eiland, in aanwezigheid van de kunstenaars, een nieuwe expositie. Het bestuur nodigt u daarvoor van harte uit. De toegang is gratis.

Nadere info: www.kunstkringhge.nl
Te zien zijn objecten van Madeleine Corbey en werken in emaille van Ruud Kaper.

Madeleine Corbey groeide op in Limburg en deed een opleiding in de bouwkunde. Ze maakt ruimtelijke werken van papier, die ze puur laat of afwerkt met acrylverf. Daarnaast maakt ze sculpturen die veelal iets met het dagelijks leven te maken hebben. Ze werkte op diverse plekken in De Liemers (Helhoek, postkantoor Zevenaar) en Doersburg (Arsenaal).

Ze geeft ook workshops: www.paper-thoughts.nl

Ruud Kaper was oorspronkelijk stedenbouwkundige. Sinds 1990 is hij gefascineerd door de mooie en heldere kleuren die bij het emaileren te pas komen. Hij heeft zich deze techniek zonder opleiding eigen gemaakt. Meer over de kunst van het

emaileren: ruud.kaper.com
Tijdens de officiële opening op 26 mei, vanaf 14:30, verzorgt pianist en pianodocent Marc Buijs de muziek. Hij is tevens dirigent van diverse koren, waaronder het Nijmeegse Liefdesliederenkoor.

Accordeon gezocht en gevonden! Met dank aan Jan Koopmans!

Ik vond het heel bijzonder dat ik bij kon en kan dragen aan het verhogen van de gezelligheid in het theehuis door Remio mijn accordeon te geven. Wat was hij er verrast en blij mee. En wat speelt hij goed! De juiste man voor het juiste instrument. Prachtig!

De accordeon heb ik 3 jaar geleden via Marktplaats gekocht van een oude meneer in Arnhem. Vanwege zijn leeftijd ging het spelen niet meer en met pijn in zijn hart moest hij hem verkopen. Hij zocht er een goed tehuis voor.

Helaas is gebleken dat ik het instrument niet vaak ben gaan gebruiken. Toen ik het bericht in de krant las met daarin de oproep om Remio een accordeon te kunnen geven, dacht ik: Bij mij krijgt het instrument geen aandacht, bij Remio wel. Belangrijk is nu dat Remio met deze accordeon vele mensen, inclusief zichzelf, blij zal maken. En dat werd bij het overhandigen meteen al bewaarheid toen hij al spelend bezoekers, personeel en vrijwilligers van het theehuis aan het dansen en zingen wist te krijgen.

De rijke historie van Landgoed Huis Sevenaer

Groei, strijd en afbraak in tijden van vrede en oorlog

Ted Prost

Onder Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer zijn er in de loop der jaren veel dingen veranderd aan het reilen en zeilen achter de stenen muren in het centrum van Zevenaer. Toch is het landgoed al jaren daarvoor onderhevig geweest aan verandering; het heeft groei meegemaakt net als strijd en afbraak in tijden van vrede en van oorlog. Samen met Frans van Nispen tot Pannerden duiken we in de historie van Huis Sevenaer, het landgoed én zijn familie.

Frans van Nispen tot Pannerden, oud-hoogleraar Bestuurskunde, kwam als neef van de jonkheer met zijn vader veel op het landgoed. Ondanks dat Frans afstamt van een andere tak van de familie, zijn de banden met Sevenaer altijd sterk gebleven. Om deze reden is Frans zich, net als zijn vader, gaan verdiepen in de gedeelde voorgeschiedenis van zowel de jonkheer als zijn eigen kant van de familie. "Hoe ver wil je terug?" vraagt Frans, die zich klaarmaakt voor verhalen over machtsstrijd en complexe familieverhoudingen. Hij begint zijn verhaal rond 1400, het einde van de hoge middeleeuwen en de periode dat het hedendaagse Huis Sevenaer beter bekend staat als de woonplaats van de familie Smullinck; het gelijknamige 'Smollinghuse'. De van oorsprong militaire burcht wordt later overgenomen door de Spieringhs, de Van Bylandts en vervolgens door de familie Van Rouwenhorst. Arnold van Nispen koopt het huis, maar zijn zoon Everhard moet het weer verkopen wegens de lage graanprijzen. Op dit punt komt Carel Herman - de gedeelde voorvader van zowel Huub als Frans - in beeld. Als het landgoed onder de hamer gaat, besluit deze Van Nispen toe te slaan om het als huwelijksgeschenk te kopen voor zijn zoon, de stamvader van Huub, Jan van Nispen, die zich sindsdien Jan van Nispen van Sevenaer noemt. Een fraai geschenk dus. Vanaf dit moment is Huis Sevenaer voorzien van zijn naam en fungeert het voornamelijk als kasteelboerderij.

Landbouwbedrijf

Het is de achttiende eeuw; tijd voor een nieuwe invulling en een periode van bloei; het landbouwbedrijf op en rondom de 120 hectare grond wordt geprofessionaliseerd door de familie Van Nispen. Dit door er een diverse manier van aanpak op na te houden in de vorm van onder meer akkerbouw,

Frans van Nispen tot Pannerden over zijn oom: "Het is nu de vraag of zijn nalatenschap op de lange termijn omarmd zal worden"

bosbouw, tuinbouw en veeteelt. Ook het huis zelf blijft niet achter; de grote vierkante toren die zich voorheen achter het huis bevindt wordt afgebroken en er liggen ideeën op de plank voor een geheel classicistische restauratie van het huis. Dat blijft echter bij ideeën aangezien de financiële middelen ontbreken. "Het blijft immers lastig om een kasteelboerderij rendabel te houden wanneer je visie draait om biologische en duurzame landbouw," legt Frans uit.

Naast de praktijken op het landgoed houden Jan en diens broer Carel Everhard, de stamvader van Frans, er ook andere bezigheden op na. Zo nemen beide heren fanatiek deel aan de regionale en de nationale politiek en zijn ze het daarbij met elkaar niet altijd eens. De familie van Nispen is op allerlei manieren aanwezig geweest in de Liemers: van districtscommissarissen tot burgemeesters van Pannerden en Zevenaer. Bovendien is de familie Van Nispen recordhouder als het gaat om de hoeveelheid Kamerleden die men heeft geleverd aan de Nederlandse politiek.

Knal, boem, pats. De vernietigende wereldoorlogen laten hun littekens achter op zowel het wereldbeeld als het landgoed. Deze donkere pagina in de wereldgeschiedenis staat geschetst in de stenen van de gebouwen op grond van de Van Nispens in de vorm van soms onherstelbare schade. In deze tijd is het Lodewijk 'Louis' van Nispen, die het landgoed in beheer heeft genomen. Uiteraard is het geen gemakkelijke taak om deze te onderhouden in periodes van politieke instabiliteit en het constante gevaar. Toch zijn er in deze periode ook enkele wijzigingen doorgevoerd aan het woonhuis: zo is het huis in tweeën verdeeld, zodat Lodewijk en zijn twee zussen - Trees en Euphemie - apart van elkaar, toch samen kunnen wonen. De twee bordessen vormen hiervan een stille getuige. Aan het einde van deze oorlog is het onduidelijk hoe er moet worden omgegaan met de exorbitante hoeveelheid schade. Tijdelijk dient het landgoed als opvangcentrum voor gewonden en slachtoffers. Toch blijft het niet helder of het nou gerestaureerd zal gaan worden of niet. De gemeente Zevenaer

heeft dan oog op de grote hoeveelheden grond van de Van Nispens. Dat is precies op het moment dat Lodewijk het landgoed aan zijn neef Huub van Nispen van Sevenaer overdraagt.

Politieke intrige

Politieke intrige is iets van alle tijden, blijkt maar weer; zo ook aan het eind van de twintigste eeuw. Huub van Nispen, een vrijgevochten jonkheer, neemt de verantwoordelijkheid het landgoed in ere te herstellen op een manier die duurzaam zou zijn. "Hij heeft alles weer opgebouwd - daarin bijgestaan door Joyce van Katwijk sinds de jaren zeventig - ondanks het feit dat hij zelf geen landbouwachtergrond genoten heeft," vertelt Frans. Toch heeft de gemeente andere plannen voor het Landgoed Sevenaer. In een Zevenaer dat vol in bloei en ontwikkeling staat, hoort uitbreiding en de mogelijkheid om deze bloei te verwirkelijken. Wat blijkt: de Van Nispens hebben een forse honderd hectare land, genoeg motivatie voor de gemeente om zich te verwickelen in een machtsstrijd met de jonkheer. De gemeente wil een nieuw stadhuis en het oog valt op het woonhuis van het landgoed. "Later besloten ze om het nieuwe gemeentehuis te bouwen op de plaats waar het huis Hoek heeft gestaan, dat op de laatste dag van de oorlog is verwoest. Het huis Hoek is altijd eigendom geweest van mijn familie." Wat volgt zijn verscheidene landonteigeningen en pogingen van beide partijen, de Van Nispens en de gemeente, om elkaar dwars te zitten, maar tevergeefs. Tegenwoordig telt het landgoed nog maar zestig van de oorspronkelijke 120 hectare als gevolg van een compromis tussen Huub en de gemeente in de hoop om de wederzijdse bemoeienis en de gespannen sferen voor eens en voor altijd te beëindigen.

Toekomstbestendig

Anno 2019 is het landgoed onderdeel van de stichting die is vernoemd naar Huub van Nispen van Sevenaer. Hier steken vele vrijwilligers de handen uit de mouwen om de authentieke kasteelboerderij - één van de oudste, zo niet dé oudste van Nederland - te bewaren en te beschermen volgens de duurzaamheidsvisie van de jonkheer. "Hij was zijn tijd ver vooruit," besluit Frans. "Het is nu de vraag of zijn nalatenschap op de lange termijn omarmd zal worden en toekomstbestendig zal zijn."

Huis te Seventer 1745

Landgoed Huis Sevenaer richt blik op toekomst

De lange weg van agrarisch bedrijf naar ecologisch kennis- en ontmoetingscentrum

Door onze redactie

Gedurende de eeuwen is Landgoed Huis Sevenaer functioneel niet veranderd: het is een kasteelboerderij gebleven. Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer was tot zijn dood in 2012 eigenaar van het landgoed en was een visionair op het gebied van landbouw en voedselvoorziening in samenwerking met de natuur. De visie van Landgoed Huis Sevenaer is gebaseerd op het ideaal van de jonkheer. Hoe nu verder?

Al in 2010 is de jonkheer gestart met herontwikkeling en restauratie van het landgoed. In 2011 stelde hij in samenspraak met de provincie, gemeente en Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de Ontwikkelingsvisie voor Landgoed Huis Sevenaer op. In deze ontwikkelingsvisie is een stappenplan op hoofdlijnen uitgewerkt. In de periode 2011-2018 zijn verschillende stappen uit deze ontwikkelingsvisie gezet.

Zo is de veestal gerestaureerd. Het Koetshuis fungeert als werkplaats en tijdelijke vrijwilligersruimte; het polderhuis met binnenplaats als restaurant en zaalverhuur, de pastorie als Bed & Breakfast.

Ook is het dak van het Hooge Huis gerestaureerd. Daarnaast is de tuinderij nader opgezet. Dit jaar vindt de restauratie van Wittenburgstraat 7-9 tot woningen plaats.

beleving), landbouw (natuur technische voedselproductie) en mens en cultuur (cultureel erfgoed). Deze visie laat zich op termijn vertalen in het volgende concept:

'Kasteelboerderij Landgoed Huis Sevenaer als ecologisch kennis- en ontmoetingscentrum'

productie:

door middel van een gemengd agrarisch bedrijf draagt het landgoed bij aan een gezonde, duurzame voedselproductie voor de regio.

moetingscentrum voor verschillende doelgroepen. Waar mogelijk worden de hoge cultuurhistorische- en natuurwaarden gedeeld met anderen.

Clusters van gebouwen

Er zijn drie gebieden/clusters van gebouwen gericht op de verschillende doelgroepen:

1. Een publiek gebied aan de Markt en Wittenburgstraat. Dit gebied omvat gebouwen met (semi) publieke functies: een restaurant, B&B, winkel en een publieke moestuin op Deelhoven (mogelijk in combinatie met zorg). Op langere termijn mogelijke uitbreiding van zorg

2. Het koetshuis of de veestal zijn voor een breed publiek toegankelijk. In een van deze gebouwen komt een educatieve ruimte, een landgoedwinkel, werkomgeving en krijgen de vrijwilligers een eigen plek op het landgoed. In de landgoedwinkel worden producten verkocht die op het landgoed worden verbouwd. Ten behoeve van educatieve doeleinden blijft er kleinschalig vee gehouden worden op historische wijze in het koetshuis of de veestal;

3. Het Hooge Huis is beperkt toegankelijk voor publiek. Hier worden bijeenkomsten, seminars en lezingen gegeven, gerelateerd aan natuur, voedsel en duurzaamheid. Het souterrain kan gehuurd worden voor partijen en besloten diners en dergelijke. Door middel van deze bijeenkomsten kan onder meer invulling gegeven worden aan de Club van Sevenaer: een discussieplatformomtrent de relevante ontwikkelingen op het gebied van duurzame voedselvoorziening. Het Hooge Huis kan fungeren als broedplek voor ontwikkelingen en innovaties die de omgang van de mens met de natuur duurzaam verbeteren. Een verblijfsfunctie in de vorm van een B&B of retraite vormt een mogelijke invulling van de eerste verdieping en

zolder.

Het landbouwbedrijf blijft in eigen beheer van het landgoed. Daarnaast worden exploitanten en huurders bij het landgoed betrokken die de visie ondersteunen. Via een netwerkorganisatie worden partners betrokken op gebied van educatie, zorg en innovatie. De vrijwilligers ondersteunen onder andere bij het groen beheer, rondleidingen en bij diverse ondersteunende werkzaamheden. Het landgoed is veelzijdig, staat open voor een divers publiek en heeft een grote diversiteit aan activiteiten en functies. Toch is het landgoed een duidelijke eenheid; overal op het landgoed is merkbaar dat men zich bevindt op Landgoed Huis Sevenaer!

Het landgoed hoopt deze visie de komende tien jaar uit te werken. Het is daarbij afhankelijk van diverse subsidies, medewerking van diverse overheden en natuurlijk onze partners.

Nieuwe website

Parallel met de uitwerking van de toekomstvisie is Landgoed Huis Sevenaer bezig met een nieuwe website. Een moderne website met een nieuw design, slimme navigatie, een goede vindbaarheid en nieuwe functionaliteiten zoals de koppeling aan verschillende social media kanalen, die binnenkort de lucht ingaat.

Word vriend!

Wilt u ook een duurzame toekomst voor Landgoed Huis Sevenaer ondersteunen? Word dan vriend van Landgoed Huis Sevenaer. Alle vrienden dragen dit bijzondere historisch erfgoed een warm hart toe.

U draagt bij aan het behoud van de natuurwaarden en een evenwichtig systeem van landbouw en natuur op het landgoed in hartje Zevenaar en aan het behoud van de historische gebouwen en het bijzondere interieur van het Hooge huis. Als vriend draagt u ook bij aan uitdragen van het verhaal van Landgoed huis Sevenaer. Wij organiseren op diverse manieren kennisoverdracht gericht op gezonde voedselproductie. Met uw bijdrage ondersteunt u ook de vrijwilligers in hun werk op het landgoed. Zowel particulieren als bedrijven zijn van harte welkom als vriend en ontvangen als waardering enkele voordelen zoals gratis deelname aan een excursie, exclusieve bijeenkomsten en/of het landgoed als ontvangstlocatie voor uw personeel of zakenrelatie. In het 100e geboortjaar streven we naar minimaal honderd vrienden. Bouwt u samen met ons aan een duurzame toekomst? Vul het aanmeldformulier in op de website. De vrienden van Landgoed Huis Sevenaer zijn ondergebracht in de Stichting Jonkheer Huub van Nispen Memorie. De stichting is een Culturele Anbi organisatie, uw gift kan fiscaal aftrekbaar zijn.

Club van Sevenaer

De jonkheer formuleerde in de tweede helft van de vorige eeuw zijn visie op de wijze waarop de mens in zijn voedselvoorziening zou moeten voorzien. Met name de relatie tussen bodem, plant, dier en mens staat hierbij centraal. Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer had graag zijn kennis en innovatieve concepten gedeeld met anderen. Hij wilde bijeenkomsten over landbouw en voedselvoorziening in samenwerking met de natuur organiseren onder de naam Club van Sevenaer, als variant op de Club van Rome. Een discussieplatform, waarbij originele denkers bijeen zouden komen om van gedachten te wisselen over de vraag hoe de mens niet alleen met zijn voedselvoorziening, maar meer in zijn algemeenheid met de natuur zou moeten omgaan.

Natuur, landbouw en cultuur

Het landgoed vormt met haar landbouwgronden, natuur en cultuurhistorische gebouwen één geheel. De gebouwen zijn ondersteunend aan de productie en natuur. De algehele visie van het landgoed steunt op 3 pijlers: natuur (behoud en

Het agrarische bedrijf is een modern ecologisch landbouwbedrijf op het gebied van veeteelt, akkerbouw en tuinbouw. De agrarische activiteiten worden ondergebracht in een verplaatste agrarische kern in het zuid westen van het landgoed. De focus van het bedrijf ligt op de productie van landbouwproducten in samenwerking met de natuur. De geproduceerde producten worden direct aangeboden aan het publiek en/of zijn beschikbaar via de exploitanten van het landgoed.

ecologische inspirator:

de natuur op het landgoed wordt beschermd. Het ecologische waardevolle parkbos is een kwetsbaar brongebied en natuur heeft hier de hoogste prioriteit. Het landgoed met haar natuurlijke landbouw vormt een ecologische inspiratiebron voor de regio. Het landgoed geeft een historische inzicht in hoe de mens vanaf zijn ontstaan is omgegaan en gaat met zijn voedselvoorziening in relatie tot natuur.

sociale verbinder:

het landgoed is een educatief en innovatief ont-

John Holtrust-Westerbeek geeft uitleg over de plannen aan de Zevenaarse gemeenteraad.

Joyce van Katwijk houdt visie jonkheer levend

‘Bodem, plant, dier, mens, het één kan niet zonder het ander bestaan’

 Ted Prost

Het gehele landgoed en deze gehele speciale editie berusten op de authentieke denkwijze van Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer; met het nadenken over duurzaamheid, bewustzijn en verantwoordelijkheid was hij zijn tijd al ver vooruit.

Bodem, plant, dier, mens. Dé vier sleutelwoorden waar het volgens Jonkheer Huub van Nispen om draait als je de natuur op een fatsoenlijke wijze wilt onderhouden. Fatsoenlijk, want dit collectieve bezit moet immers nog langer mee dan vandaag. Joyce van Katwijk, de huidige bewoonster van Landgoed Sevenaer, heeft veel geleerd van de jonkheer. Zijn visie heeft haar als persoon dan ook aangevuld. “Een heel bijzondere man,” typeert ze hem.

Joyce wordt geboren en groeit op in Canada. Altijd heeft ze al een passie voor alles dat leeft. Zo verdiept zij zich in de biologische wetenschappen en in de natuur in zijn algemeenheid. Als ze al op vrij jonge leeftijd naar Nederland vertrekt voor een stage in Rotterdam, staat haar een akelige verrassing te wachten; haar stage, hetgeen waarvoor ze de halve wereld over is gereisd en haar thuisland heeft achtergelaten, blijkt niet te bestaan. Geschrokken en radeloos, wordt ze opgehaald door een familielid en komt ze tijdelijk te wonen in Winterswijk, wat al meer in de buurt ligt van waar we moeten zijn. Ze wil eigenlijk op zoek naar alternatieve studies in de buurt, maar wordt door haar familielid overtuigd om een stage te volgen op een zekere kasteelboerderij in Zevenaar, iets waar ze later toch maar mee instemt.

Het is al tegen de avond en een jonge Joyce van Katwijk klopt aan op de grote houten deuren van het kasteeltje. Er wordt opengedaan door een man genaamd Huub van Nispen van Sevenaer, die toevallig die dag jarig is. Hij haalt Joyce naar binnen, ze krijgt een bord eten in haar handen en wordt overspoeld met de verhalen van de jonkheer, verhalen die haar van nature al dicht bij het hart liggen. Zo introduceert de jonkheer Joyce van Katwijk in een nieuwe wereld waarin de natuur eer aan zou worden gedaan ten behoeve van elkander, maar ook ten behoeve van onszelf.

Jonkheer Huub van Nispen pikte zijn ideeën gaandeweg op. Zijn oom had een landbouwachtergrond en het landgoed functioneerde dan ook

Joyce van Katwijk draagt ieder die bewust bijdraagt aan het welzijn van de natuur een warm hart toe

als kasteelboerderij. Maar deze jonkheer interesseerde zich net zo veel in al het andere waar hij zich maar in kon interesseren. Van smeden tot mechanica en van recht tot kunst; als Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer iets was, dan was het wel van alle markten thuis. In zijn zoektocht ontmoette hij een groot aantal mensen zoals een veearts die, bij het zien van de koe, al kon vertellen wat deze zou mankeren en hoe dit op te lossen zou zijn. Overdonderd door de - haast magische - technieken van de veearts, zette deze man de jonkheer aan het denken. De veearts legde uit dat het gros van de kwalen hun oorsprong vonden bij een slechte bodem, aangezien deze de planten zou moeten voorzien van voedingsstoffen die op hun beurt weer de koe zouden moeten voeden. Zó had de jonkheer het nog nooit meegemaakt. Terug in zijn woonhuis, zette deze ontmoeting hem aan het denken en zo kwam hij met zijn bekende vierslag: bodem, plant, dier, mens. Door goed te zorgen voor het begin van de keten, zal de rest daar ook baat bij hebben.

“Huub van Nispen van Sevenaer heeft er zijn missie en dagelijkse werk van gemaakt zijn wereldvisie te projecteren op zijn landgoed, om te inspireren,” vertelt Joyce. Geen ingeperkte, gesnoeide heggetjes, geen keurig gemaaid gazon samen met ingezaaide bloemen die niet verder reiken dan de wil van de tuinier. Niets daarvan; Jonker Huub zocht naar balans in de natuur om zich heen en liet alles daarom lekker met rust, wel begeleidend, met als gevolg dat velen bij het zien van zijn ‘tuin’ er naar zouden verwijzen als ‘onverzorgd’, terwijl deze in weze juist gezonder is dan bij menig ander. Het was voor de jonkheer niet weggelegd om zich druk te maken over wat mensen dachten, zolang ieder maar lekker zijn ding kon doen. ‘Leef en laat leven’, zelfs de beestjes op de onbespoten gewassen, die hij liever op andere manieren beschermde dan met gif en chemicaliën. Een voorbeeld hiervan is het verhaal van de beruchte buxusmot, die een aantal jaar geleden menig huishouden flink onder de duim hield. De eerste menselijke reactie was om deze buxusrupsen te vergiftigen met welke in-

secticiden ze dan ook maar in hun handen konden krijgen. Maar toen de mussen eenmaal doorkregen dat deze rupsen prima te eten waren, werden deze ook vergiftigd. Dit debacle resulteerde in een bizarre sterfte binnen de mussenpopulatie, ze vielen letterlijk van de daken. “Als er niet gespoten zou zijn, hadden de vogels deze rupsen vanzelf opgegeten en zou de natuur zichzelf weer in balans trekken,” legt Joyce ietwat somber uit.

Op het Landgoed Sevenaer wordt er tegenwoordig alles aan gedaan om de waarden van de jonkheer in ere te houden. Zo is het landgoed bezitter van de oudste onbespoten kasteelboerderij van Nederland. Joyce draagt hier dagelijks aan bij door haar opgedane kennis van haar leven op het landgoed: “Als je de wetten van de natuur bestudeert en respecteert, dan zul je overal hulp vinden.” Zo bestaan er bij voorbaat geen ‘schadelijke’ planten of insecten, enkel schadelijke aantallen en worden er zo met alleen de nodige moeite her en der, zoveel mogelijk levenskansen gecreëerd binnen de muren van het landgoed. Aan het eind van de dag is de gezondheid van deze ‘oase’ helaas ook afhankelijk van invloeden van buitenaf en deze zijn niet altijd positief.

Het is duidelijk tegenwoordig, dat meer en meer mensen hun hoofden draaien naar visies over het milieu zoals jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer die had. Dit fenomeen bewijst maar weer dat hij zijn tijd vooruit was, aangezien hij in de late twintigste eeuw slechts weinigen wist te boeien met zijn verhalen. Vanaf 1960 blijkt dat wij inderdaad beter hadden moeten zorgen voor de wereld om ons heen; niet eens door een briljante smak geld over de balk te smijten in de hoop op groene innovatie, maar door simpelweg je verantwoordelijkheid te nemen en zorgvuldig om te gaan met je omgeving. Dát is duurzaamheid, een mentaliteitsverandering, iets dat langer meegaat dan welke hype dan ook. Wij moeten immers ook langer mee dan vandaag en voor het belang van elkaar en de toekomstige generaties moeten we terug naar de basis; omarm je innerlijke Jonkheer Huub en observeer eens, hoe is het gesteld met de zaken om jou heen? Joyce van Katwijk draagt ieder die bewust bijdraagt aan het welzijn van de natuur een warm hart toe. “Bodem, plant, dier, mens, het één kan niet zonder het ander bestaan.”

De jonge Joyce van Katwijk samen met de jonkheer in 1974.

Landgoed Huis Sevenaer spreekt tot de verbeelding

Spannende ontmoeting met de jonkheer

Door Sjoerd Geurts

Spannend. landgoed Huis Sevenaer heeft altijd iets mysterieus over zich gehad. Bijvoorbeeld omdat de toegangspoort aan de Wittenburgstraat - ter hoogte van de Weverstraat - jarenlang hermetisch gesloten bleef.

Pottenkijkers werden buitengehouden. Daarbij woonde met de jonkheer ook nog eens een in onze beleving 'mysterieuze' man in het statige pand met dat prachtige torentje.

Als tiener bezocht ik het Andreas Scholengemeenschap aan de Nieuwe Doelenstraat in Zevenaer. Daar waar tegenwoordig een parkeerplaats is gesitueerd, begon ik mijn avontuur in het voortgezet onderwijs. In de pauzes wandelden we door de stad en passeerden regelmatig het gesloten toegangshek dat het rustieke landgoed van jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer zonder pardon scheidde van het centrum. In mijn herinnering was het hekwerk die tijd ook nog eens dichtgetimmerd zodat je echt niets meekreeg wat er achter de hekken afspeelde. Oké via een kier in het houtwerk zag je een stukje van de toren. Maar meer was het niet. Wij verzonnen de mooiste complottheorieën die zich daar in het onbekende stukje Zevenaer afspeelden.

Verbeelding

Landgoed Huis Sevenaer is altijd tot mijn verbeelding blijven spreken en alle oude herinneringen kwamen in 2006 - ik was inmiddels als journalist werkzaam - weer naar boven. Ik kreeg de kans om de jonkheer te ontmoeten. Voor een interview voor het toenmalige magazine Besta van woningcorporatie Baston Wonen. Ik geef toe dat ik in de loop van de jaren menig bekende Nederlander heb mogen spreken, maar dit keer kreeg ik voor het eerst een 'rode oortjes gevoel'. Het sprookje van het 'kasteel' uit mijn jeugd werd nieuw leven in geblazen. Ik mocht voor het eerst een tot dan onneembare grens passeren.

Pottenkijkers

We schrijven september 2006. De tijd waarop het landgoed bedekt werd door (nog meer) groen. Iedereen wist het in die tijd. Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer houdt pottenkijkers liever op afstand. De deuren bleven dicht. Maar opvallend genoeg maakte hij dit keer een uitzondering.

In 1947 stuurde vader de jonge Huub naar Zevenaer, naar het landgoed dat eigendom was van de familie. Foto: Bas van Spankeren

Ik herinner me dit avontuur nog fotografisch. Op die zonnige doordeweekse middag rij ik het landgoed op via de destijds half verscholen ingang aan de Babberichseweg, pal tegenover het Juvenaat. Over een authentieke landweg door een beboste omgeving naar de ingang van het hoofdgebouw, uit de vijftiende eeuw.

Alsof we een reis door het verleden maken

Wat deze dag opvalt is dat de begroeiing rond de 'kasteelboerderij' vrij spel heeft. Zelfs de fraaie hoofdingang is erdoor omsingeld geraakt. Logisch in die tijd: Jonkheer Van Nispen tot Sevenaer was anno 2006 al jaren de drijvende kracht achter zijn biologisch landbouwbedrijf en daarmee faliekant tegen het gebruik van verdelingsmiddelen. Het kasteeltje, de bijgebouwen en

de weelderige natuur maken indruk. Iets wat later die middag nog eens wordt onderstreept als we - met permissie van de jonkheer - vrij spel krijgen en op het landgoed mogen ronddwalen.

Maar die dag melden we ons zoals afgesproken eerst bij de kleine ingang (omdat de grote ingang niet toegankelijk is). We hebben nauwelijks aan de bel getrokken, of de robuuste deur zwaait open. De jonkheer staat ons op te wachten. Hij leidt ons naar de historische eetkamer, waar hij graag zetelt. De ruimte is indrukwekkend. Hoewel we her en der tijdschriften, paperassen en kranten ontwaren, maken de houten vloer, met familiewapens bekleedde stoelen, een grote antieke kast, een sfeervol betegelde schouw en enkele grote schilderijen indruk. Op één portret ontdekken we vader Van Nispen als burgemeester van Laren. Hij blijft ons het hele gesprek indringend aankijken. Moderne technieken ontwaren we in deze kamer niet en de thee wordt nog gewoon door een traditionele theemuts warm gehouden. Jonkheer Van Nispen tot Sevenaer is een bijzon-

dere man op leeftijd. Hoe oud hij precies is vraag ik hem als eerste? "Dat weet ik niet precies", zegt hij eerlijk. "Volgens mij 87 of 88 jaar. Houd het maar op 88."

Tweede Wereldoorlog

We maken een duikeling in het verleden. Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer werd ooit geboren als burgemeesterszoon. "Tijdens de oorlog werd mijn vader uit het ambt gezet omdat hij niet met de Duitsers wilde meewerken. We moesten onderduiken. Ik ben tijdens een vlucht door de Duitsers opgepakt en heb een week achter de tralies gezeten. Gelukkig werd ik bevrijd en na de oorlog herenigd met mijn ouders. Mijn vader trad toen ook weer aan als burgemeester van Laren." In 1947 stuurde vader de jonge Huub naar Zevenaer, naar het landgoed dat eigendom was van de familie. "Een oom die er op zat werd te oud om het landgoed te beheren. Mijn vader besloot dat ik dat moest gaan doen."

Nooit getrouwd

We praten over de landbouw, zijn biologische visie, maar ik vraag hem ook waarom hij nooit is getrouwd. "Ik heb altijd zo hard gewerkt dat ik daar de tijd niet voor heb genomen. Of ik daar spijt van heb? Ja, misschien wel. Ik heb echter veel andere dingen gedaan en na kunnen denken over het leven."

Jonkheer Van Nispen moppert op de stad Zevenaer die geen karakter meer heeft en het kabaal van de cafés in de Weverstraat en weersprekt krachtig dat het landgoed is verwaarloosd, wat critici hem wel eens voorhouden. "Er wordt wel degelijk onderhoud gepleegd, maar zodanig dat je het niet ziet. Dat hoort bij een natuurreservaat." Tot slot stel ik hem de vraag wat er met het landgoed gebeurt na zijn dood. "Dan wordt het beheerd door een stichting. Of ik bang ben voor de naderende dood? Nee hoor! Als het mijn tijd is, ga ik met een gerust hart! Ik ben van huis uit katholiek. Hoewel ik het katholicisme tegenwoordig veel te zweverig vind, denk ik wel dat er straks na mijn dood wat moois zal zijn..."

Een bijzondere ontmoeting eindigt met een handdruk. Ik mag gerust nog even op het landgoed rondkijken en ook beneden in de woning. Nee, niet boven. "Dat is niet nodig."

Pottenkijkers waren jaren geleden niet welkom op het landgoed. Die bleven achter het hek. Foto: Sjoerd Geurts

‘De jonkheer was zijn tijd ver vooruit’

Irha Koolmees en René Wijnbergen geven het verleden een toekomst

Door onze redactie

Al ging het om een vrijwilligersfunctie, toch kwam er een heuse sollicitatieprocedure aan te pas. Irha Koolmees (26) en René Wijnbergen (64) werken een dag in de week op Landgoed Huis Sevenaer. Housekeeping en archivering staan op hun visitekaartje, allemaal liefdewerk oud papier. Het doel: het bijzondere interieur beschermen en behouden.

Beiden zijn kind van de streek. René is zelfs een geboren en getogen Zevenaarder, Irha groeide op in de Liemers en woont er na wat omzwervingen samen met haar vriend. De één is gepensioneerd, de ander rondde de opleiding Cultureel Erfgoed aan de Reinwardt Academie af en verdient nu de kost als depotmedewerker bij het Openluchtmuseum.

Wat hen bindt is een absolute passie voor het behoud van cultureel erfgoed. Beide vrijwilligers wanen zich in Huis Sevenaer als een kind in een snoepkraam. “Een pareltje”, typeert Irha Koolmees de historische kasteelboerderij aan de Wittenburgstraat.

Housekeepingplan

Sinds het najaar van 2018 spenderen zij samen met Ine van Bindsbergen, Wim Vredevoogd en Lizet Boomgaard een deel van hun vrije tijd op het landgoed om de geschiedenis en de verhalen van Huis Sevenaer vast te leggen voor de toekomst. Niet als een olifant in een porseleinkast met de losse pols, maar heel gestruc-

Irha en René. Zeventig verhuisdozen vol gesorteerde kranten staan er inmiddels op zolder.

tureerd en behoedzaam aan de hand van een housekeepingplan van Erfgoed Gelderland. “Het is ongelofelijk wat hier in de loop van de tijd is verzameld, je weet niet wat je ziet. Het vereist planning en organisatie om alles voor de toekomst veilig te stellen. Ingrid Gerritsen van Erfgoed Gelderland helpt ons daar perfect bij,” aldus René Wijnbergen.

Zeventig verhuisdozen

De mannen zijn vooral van het papieren werk, het archiveren van de immense voorraad oude

kranten en boekwerken. Zeventig verhuisdozen vol gesorteerde kranten staan er inmiddels op zolder. Deze zijn allemaal grondig gereinigd en voorzien van een speciale bescherm laag door een extern bedrijf. De vrouwen bekommeren zich om de rest van het interieur.

Kippenvol

Tijdens de werkzaamheden en al bladerend door de archieven dringt de visie van de Jonkheer tot in het diepste van hun vezels door. Soms is er zelfs kippenvol. René Wijnbergen: “Hij was

geen wereldvreemde, hij was zijn tijd ver vooruit met zijn gedachtegoed over biologische teelt. Dankzij zijn onuitputtelijke strijd het landgoed te beschermen tegen verstedelijking is de kasteelboerderij bewaard gebleven. Gelukkig is er na jaren van juridische procedures draagvlak vanuit de gemeente voor het behoud van het Landgoed.” Wel uit hij een zorg voor de toekomst. “Dit is een prachtige plek, met een perfect evenwicht tussen landbouw en natuur. Hopelijk blijft dat zo op het moment dat Woonpark BAT wordt gerealiseerd.”

In Eddy's Place, de vrijwilligersruimte op het landgoed.

Eddy Menting: ‘Ik hou van deze plek’

Door onze redactie

Eddy Menting (64) is Arnhemmer van origine, maar inmiddels helemaal thuis in Zevenaer. Bijna dertig jaar lang werkte bij de Turmac, sinds vijf jaar is hij Manusje-van-alles op Landgoed Huis Sevenaer. Een portret van een buitenmens én doener.

Al in 2009 werkte Eddy Menting na de sluiting van de Turmac een jaar op vrijwillige basis in Deelhoven, de moestuin. In 2014 kwam hij aan de andere kant van de muur terecht. “Algemeen onderhoud, bestrijding van de berenklauw, de afrastering van de weides, technische klusjes, ik doe van alles.” Lachend: “Als het maar met m'n handen is.” Zijn motivatie: “Ik heb geen hekel aan werken en ik doe het landgoed er een groot plezier mee. Ik hou van deze plek zoals het is.” Drie dagen per week, op maandag, donderdag en vrijdag, steekt hij de handen uit de mouwen op het terrein. Samen met elf

andere vrijwilligers vormt hij de buitenploeg. Daar waar het werk van de anderen stopt, gaat Eddy altijd nog even door. “Ik zie dingen die moeten gebeuren, ik hoef niet gestuurd te worden. Ik pak zaken gewoon aan als het nodig is, ik ben een echte doener. Ik bemoei me weinig met de tuinderij, maar als er niets meer te doen is, dan pak ik de schoffel en ook bij de fysiek zwaardere klussen in de tuin help ik graag mee.” En dat voor iemand die ooit de banketbakkersopleiding volgde. Banketbakker werd uiteindelijk niet zijn roeping, met dank ook aan zijn vader. “Hij was een echte handenarbeidman. ‘Met je handen moet je het verdienen’ zei hij altijd en hij gaf aan dat ik meer zaken onder de knie moest proberen te krijgen.’ Dat advies heb ik me ter harte genomen. Timmeren, metselen, je wordt steeds handiger.” Geen grootspraak, zo is Menting de geestesvader van de vrijwilligersruimte. Eigenhandig timmerde hij in oktober van vorig jaar de vrijwilligersruimte in de voormalige paardenstal in het koetshuis in elkaar, een gezellige plek met een keukentje. “Eddy's place noemen ze het”, lacht hij.

Martien op ‘t Hof is excursieleider

Door onze redactie

Tot 2015 was Martien op ‘t Hof (65) nog nooit op Landgoed Huis Sevenaer geweest, maar die schade haalt hij nu dubbel en dwars in als excursieleider. Sinds juli vorig jaar leidt hij samen met zeven anderen bezoekers rond.

Martien op ‘t Hof straalt als hij het over Landgoed Huis Sevenaer heeft. “Cultuurhistorie en ecologie zijn onderwerpen die mij aan het hart liggen. Ik eet vegetarisch en zo veel mogelijk biologisch. Ik voel me hier helemaal thuis. Hij kwam er voor het eerst tijdens een open dag op Deelhoven. “Het was zonnig, we hadden prachtig uitzicht op de St. Andreaskerk. Staat daar een karakteristieke kas, voor de helft ingestort. Die wilde ik in oude glorie herstellen, dat was de trigger. Samen met de rentemeester ben ik toen een crowdfundingactie begonnen om de € 35.000 bij elkaar te krijgen, maar dat lukte helaas niet. Het contact is echter altijd gebleven. En

toen er vorig jaar een nieuwe groep excursieleiders geformeerd werd, dacht ik vlak voor mijn pensioen ‘hier moet ik instappen.’ Twee keer per maand, op een zaterdag en zondag is er een excursie en daarnaast voor groepen op aanvraag. Bezoekers maken kennis met alle facetten van het landgoed: de gebouwen, veeteelt, landbouw, flora, fauna, Deelhoven én een stuk geschiedenis die teruggaat tot de 15 eeuw. “Hoe Zevenaer er vroeger uitzag, waarom dit huis is gebouwd, de strijd tussen Gelre en Kleef. Voor veel Zevenaarders is het landgoed onbekend, mysterieus terrein. Dat is ook het leuke aan de rondleidingen, je merkt dat er veel sentiment zit bij de mensen.” Meer dan zeshonderd mensen heeft de nieuwe groep excursieleiders inmiddels rondgeleid, Martien op ‘t Hof is inmiddels gebombardeerd tot coördinator als opvolger van Jack Aries. Naast de reguliere excursie van anderhalf uur, kunnen bezoekers ook kiezen voor een ‘teaser’ van drie kwartier of een rondleiding met speciale aandacht voor een specifiek aandachtsgebied. De excursies zijn in samenwerking met Het Eet-Lokaal.

Voor veel Zevenaarders is het landgoed onbekend, mysterieus terrein

Erwin Grob: 'Cultuur en natuur hand in hand'

Landgoed Huis Sevenaer is een uniek natuurgebied

Kyra Sannes

Erwin Grob beheert het groen op het landgoed. Dat landgoed is in verschillende opzichten bijzonder geworden, door de ideeën van de jonkheer.

Smalle paadjes, waarbij je moet uitkijken dat je geen zeldzame planten vertrapt. De vogels fluiten om je heen en alles ruikt heerlijk naar 'buiten', met een vleugje van verse gewassen en hier en daar nog een oude boom. Landgoed Sevenaer is een bijzondere plek, vooral als Erwin het hele verhaal erbij vertelt. Enthousiast wijst hij allerlei flora aan, zoals de kievitsbloem en andere stinzenplanten. Maar ook laat hij gewone bomen zoals de esdoorn zien en geeft hij aan hoe hier mee om moet worden gegaan.

"De flora en fauna op het landgoed zijn heel bijzonder voor heel de Liemers," vertelt Erwin. "Het landgoed is lang als reservaat beheerd. Er is altijd heel voorzichtig beheer geweest en zorgvuldig omgegaan met de planten die er al staan: alles is gekoesterd. Zo zijn er nooit bestrijdingsmiddelen gebruikt." Erwin heeft nu een beheerplan geschreven voor de komende zes jaar, op basis van de ideeën van de jonkheer. "Daarmee willen we bereiken dat bijzondere soorten blijven, of zelfs toenemen." Dit beheer houdt ook in dat delen van het landgoed niet toegankelijk zijn: door de rust worden de dieren behouden. "Er zitten hier nog steeds reeën en vossen en dat zo dicht bij de stad," vertelt Erwin tevreden. Het is onder begeleiding wel goed mogelijk om een kijkje te nemen.

Erwin Grob: "Het hele idee van het beheer is dat de natuur er zelf voor zorgt dat de gewassen niet teveel schade oplopen door natuurlijke vijanden, het gaat om evenwicht"

"Het is de insteek om mensen deze natuur te laten zien," zegt Erwin. Daarom zijn er eco-excursies: een mooie kans om de historische moestuin, de tuinderij of het parkbos te zien. "Dan krijgen de mensen het verhaal te horen over het landgoed."

Naast de stad

Wat ook opvallend is: het landgoed ligt pal naast de stad. "Het kost veel tijd en energie om het landgoed bij elkaar te houden, omdat er ook steeds weer nieuwe ontwikkelingen zijn." Maar volgens Erwin maakt dit het beheer niet extra moeilijk. "Ik

denk eerder dat het uniek én een kans is: zo houd je afzet van producten heel lokaal. Het landgoed is tenslotte echt nog onderdeel van het bedrijf." Alles is nog in gebruik, maar dit zit de natuur nooit in de weg. Zo groeit tussen het graan het spiegelklokje en in de tuinderij zijn zelfs schuilmogelijkheden, voor bijvoorbeeld reeën en hazen. "Tja, dan eten ze het maar een keer op," zegt Erwin. "Het hele idee van het beheer is dat de natuur er zelf voor zorgt dat de gewassen niet teveel schade oplopen door natuurlijke vijanden. Het gaat om het evenwicht."

Het beheer is bijzonder, maar niet uitzonderlijk. "Wel is het de historie die het uniek maakt." Zo zie je het oude frame van de kas nog zitten onder het nieuwe. Normaal gesproken zou er, bij een landgoed als dat van Sevenaer, geprobeerd worden om de oude paden zoveel mogelijk terug te krijgen, om zo weer een goed beeld te krijgen. Hier wordt dit slechts deels gedaan, omdat het ten koste zou gaan van de natuur. "Het is dus zoeken naar het evenwicht wat zorgt voor een optimale situatie. Cultuur en natuur gaan hier hand in hand."

Een moestuin vol verhalen

Taco IJzerman neemt na vijf jaar afscheid van het landgoed

Door onze redactie

Taco IJzerman (47) heeft een groen hart én groene vingers. Juist die combinatie van hoofd en handen spreekt hem aan. Na vijf jaar als tuinbaas, vrijwilligerscoördinator en groenbeheerder neemt hij met een gerust hart afscheid van Landgoed Huis Sevenaer.

"Ik ben hier in 2014 gekomen. Voor een jaar was de bedoeling, maar het zijn er vijf geworden. Het is nu tijd voor wat anders. De hele vrijwilligersorganisatie staat als een huis, er zijn prachtige ontwikkelingen gaande op het landgoed en mijn opvolging is goed geregeld." Erwin Grob gaat het groenbeheer en zijn taak als vrijwilligerscoördinator overnemen; naar een kartrekker voor Deelhoven wordt nog gezocht: iemand die als opvolger van IJzerman de verantwoordelijkheid gaat dragen voor de biologische teelt in de moestuin op het landgoed. Zo'n vijftig gewassen worden er op Deelhoven geteeld.

Elke vrijdag kunnen bezoekers van 11.00 tot 15.00 uur in de moestuin verse en onbespoten biologisch groente en fruit kopen; het andere deel van de oogst gaat naar restaurant Eet-Lokaal.

Ecologisch groenbeheer

Elke week steken circa twintig vrijwilligers hun ziel en zaligheid in het beheer van de groene omgeving van de biologische kasteelboerderij. "Dat kan alleen maar omdat deze omgeving zo prettig is. Als je hier 's morgens komt en je hoort de vogels, dan denk je al gauw 'wauw'", vertelt Taco IJzerman.

Taco IJzerman leidt bezoekers rond. "Door nu verhalen te vertellen, snappen mensen waarom dit het behouden waard is."

Dat gebeurt op een ecologische manier. Flora en fauna krijgen de kans om zich door middel van natuurlijke processen te ontwikkelen. De biodiversiteit wordt bepaald door natuurlijke concurrentie en slechts bijgestuurd door de beheerder. Elke plant, elk kruid, iedere boom, ieder zoogdier, elke vogel in of rondom de boomgaarden, moestuin, houtwallen, sloten, hagen op het landgoed heeft zijn eigen verhaal. "Vroeger werden er verhalen over het landgoed verteld. Door nu zelf verhalen te vertellen, kunnen we mensen uitleggen waarom dit het behouden waard is. Waarom wordt het

geen park? vragen ze als ik ze rondleid. "Dat heb ik je net verteld, dan kan het hele principe van ecologisch groenbeheer de prullenbak in' zeg ik dan." Taco IJzerman wijst naar de Duitse bindwilg aan de rand van de moestuin. "Waarom staat die daar? Vanwege het leifruit. Dat moet je aanbinden. Dat kan met een flexibel takje van een bindwilg. Het takje bind je vast en blijft een jaar of twee zitten, onder invloed van uv en droogte breekt het dan af."

Walhalla

Het reservaatbos, waar vroeger werd gepicknickt,

is nu een walhalla voor ecologen. "De jonkheer heeft er natuur van gemaakt. Het is het domein van twee reeën, boommarters, steenmarters en een heleboel vogels.

Een ecooloog heeft vorig jaar een inventarisatie gemaakt, die liep hier kwijlend rond. We hebben het beheersplan aangepast op basis van wat hij allemaal heeft ontdekt.

We monitoren de planten en kruiden, het is nu een rustplaats voor de zoogdieren en de vogels, zodat ze zich op de akkers en houtwallen kunnen handhaven."

‘De dieren begrijpen en vertrouwen je’

Volledig duurzame en biologische veeteelt en landbouw op landgoed

Nynke Kooy

Een landgoed met haar eigen biodiversiteit. Op Huis Sevenaer is dat het geval. De Piemontese runderen grazen in de verschillende weilanden op het landgoed en het voer voor de dieren komt van diezelfde velden. Maar wat de veeteelt en akkerbouw zo bijzonder maakt is dat alles duurzaam en biologisch is.

Het begon bij Jonkheer Huub van Nispen, die in de jaren veertig naar het landgoed kwam. Hij merkte dat er geleidelijk minder leven op het bedrijf was en na tien jaar kwamen er ziektes onder de koeien. Hij besloot daarop de heggen weer in te poten, terwijl andere boeren die op dat moment juist weghaalden. Ook de weilanden veranderden van grasvelden naar een veld met een grote diversiteit van planten. Niet alleen maar gras, maar ook weegbree, walstro, duizendblad en andere planten kwamen in het veld.

Joyce van Katwijk, die nu zorgt voor de veeteelt op het landgoed, probeert de lijn van de jonkheer voort te zetten. "Het is niet meer zo streng als hij het had, al is dat wel de bedoeling," vertelt ze. "Hij beoogde een gesloten systeem zonder inbreng van buiten, het bedrijf was toen ook twee keer zo groot als nu. Dat maakt het nu lastiger om een gesloten systeem te hebben. Je hebt namelijk wel genoeg ruimte nodig voor een brede wisselbouw."

Maar dat betekent niet dat wat de jonkheer veranderd heeft niet meer voortleeft. Sterker nog, het bedrijf is helemaal duurzaam en biologisch.

Er wordt geen kunststof gebruikt en ook de gewassen worden niet bespoten. Het belangrijkste doel is een stabiele conditie van de grond, zodat die veel op kan vangen. "Wij proberen een sterke natuur te krijgen, zonder allemaal spuitmiddelen. Door de bossen, hagen en bermen, weiland, de mestvaalt, het water, akkerbouw en tuinbouw hebben wij een heel grote biodiversiteit. Dat helpt." Ook voor de mensen is duurzame landbouw goed. "De jonkheer merkte dat het beter ging met de koeien toen zij een grotere variatie aan voer kregen. De gedachte is: wat voor

de koeien telt, geldt ook voor de mensen, dus er moet geen kunstmest in de groente en de goede mest moet voor een goede bodem zorgen. De planten groeien op die manier sterk, ook al gaat het wat langzamer. Nu is de samenstelling en het evenwicht in de plant goed, wat alleen maar beter is voor de mens."

Op het landgoed loopt ook een kudde Piemontese runderen rond. De kudde bestaat uit 34 dieren en er lopen geen stieren bij. "Die hebben we wel gehad, maar dit zorgde vaak voor heibel," vertelt Joyce. "Mensen knippen soms het prikkeldraad

door en dan loopt de stier met zijn kudde weg. Hij kan dan aanvallen om de kudde te beschermen. Dat wil je niet." Het mooiste is volgens Joyce de band met de dieren. "Ze begrijpen en vertrouwen je." Maar ze benadrukt ook dat het niet vanzelf gaat. "Je moet alles in de gaten houden. Koeien vinden bijvoorbeeld berenklauw lekker, maar krijgen daarvan soms wel brand in de uier. Als ze dan kalveren hebben, kunnen die niet zogen. En soms pakt een koe ook het kalf van de moeder af. Dan moet je als leider met een stok tussen de koeien doorlopen en optreden."

Joyce van Katwijk heeft een geweldige band met de dieren. Foto: Nynke Kooy

Wim Köning hecht zich aan het landgoed

‘Herhaalbaarheid dé sleutel voor een effectief systeem’

Rahma Maqboul

Volgens Wim Köning (54) is duurzaamheid een lastig woord, herhaalbaarheid is in de landbouw een toepasselijkere term. Hij is actief op een van de weinige, nog werkende, kasteelboerderijen in Nederland. Huis Sevenaer staat bekend om haar ‘duurzaamheid’ en dat is een van de factoren die bijdraagt aan het succes van het landgoed in Zevenaer.

Köning is al ruim veertig jaar actief op het landgoed, voornamelijk in de akkerbouw en veeteelt en alles wat daar om heen gebeurt. "Door de jaren heen merk je dat je zowel hechter wordt met de mensen hier, als met Huis Sevenaer zelf."

In 1947 erfde jonkheer Hubert van Nispen de kasteelboerderij. Gedurende zijn leven heeft hij zich ingezet om het landgoed te behouden en er een biologische kasteelboerderij van te maken. Ondanks de tegenwerking van de gemeente Zevenaer, die na de oorlog bouwgrond nodig had om huizen te bouwen, is de jonkheer steeds zijn ideologie trouw gebleven om in die tijd een geïntegreerde teeltmethode te ontwikkelen.

Alles naar eigen idee, want van biologische teelt had nog nooit iemand gehoord. Eigenlijk is de jonkheer de grote initiator, hij heeft de zaken op gang gebracht.

Huis Sevenaer is een pionier op het gebied van biologische landbouw, kringloop en duurzaamheid. "Van vroegs af aan hebben wij hier geleerd dat we meer moeten denken aan de kringloop, evenwicht en het duurzaam verbouwen van het land."

Het voornaamste wat Köning doet is de teelt van gewassen. De percelen moeten op tijd zaaiklaar worden gemaakt en ingezaaid rekening houdend met duurzaamheid. In fases is de hele bedrijfsvoering omgeschakeld naar biologische landbouw. "We hebben een verantwoordelijkheid, het is aan ons hoe we de grond achterlaten voor de volgende generatie", aldus Wim. Voor Köning is de Belgische term herhaalbaarheid, echter een mooiere term in de landbouw. "Je moet iets kunnen blijven herhalen, niet iets wat voor nu werkt en later niet meer beschikbaar is, zoals fossiele brandstoffen."

Er wordt geen gebruik gemaakt van stoffen van elders, zoals kunstmest wat veel energie kost. Alles komt uit de kleine regio. Daarnaast is er veel aandacht voor ander beheer, insecten en andere fauna. Het blijft echter nog steeds een uitdaging

om ziektes en plagen buiten de deur te houden, zonder wasbeschermingsmiddelen.

Ook streeft het landgoed naar economische duurzaamheid, oftewel: de kosten die jaarlijks worden gemaakt, moeten ook weer terug worden verdiend. Er komen veel mensen op het landgoed af, het heeft een enorme aantrekkingskracht. Mensen van buitenaf kunnen zowel passief als actief Huis Sevenaer steunen. Denk hierbij aan het afnemen van producten, vrijwilliger of vrienden van worden. Door de manier waarop er nu wordt omgegaan met het landgoed, zal de volgende generatie Huis Sevenaer aantreffen in optimale vorm. Het is dé sleutel voor een systeem dat jaren mee kan gaan. "Huis Sevenaer is iets om zuinig op te zijn, het is onze plicht dit voort te zetten voor onze volgende generaties", eindigt Wim Köning.

Wim Köning: "Het is aan ons hoe we de grond achterlaten voor de volgende generatie." Foto: Rahma Maqboul

Colofon

De Liemers Helemaal Goed Courant is een initiatief van Hope XXL en De Liemers Helemaal Goed en wordt gemaakt door leerlingen van het Candea College in Duiven en het Liemers College in Zevenaer.

Uitgever: stichting Daadkr8-Media.

De krant verschijnt twee keer in de maand huis-aan-huis in Didam, Zevenaer, Duiven, Groessen, Loo, Westervoort, Lathum, Giesbeek, Angerlo, Pannerden, Spijk, Lobith, Tolkamer, Herwen en Aerdt in een oplage van 42.000 exemplaren als bijlage bij Hét Gemeente Nieuws

Redactie: Camillia Stokman, Ted Prost, Maaïke Hageman, Stijn Kuster, Kim Kleijkers, Jairo in der Beeck, Britt Rietbergen, Dirk van Hummel, Kyra Sannes, Nina Elbers, Nomi Vermeulen, Naomi Bonke, Ilse van Velsen, Rahma Maqboul, Linda Ruijs, Lara Nijhof en Nynke Kooy.

Begeleiding: Anke Swanenberg (Liemers College), Michiel Kuijpers (Candea College), Susan Wiendels (redacteur), Joke Burink (redacteur), Sjoerd Geurts (coördinerend hoofdredacteur).

Redactie: redactie@daadkrachtmedia.nl

Advertenties:
Bjorn Ewald
Bjorn@starterspers.nl
Tel. 06-19337318

Eet-Lokaal en Bed & Breakfast florieren

Bedrijvigheid op het landgoed in de visie van Jonkheer Huub van Nispen

 Kim Kleijkers

'Evenwicht tussen landbouw en natuur is nodig om duurzame zelfstandigheid te bereiken', dat is de visie van Jonkheer Huub van Nispen. Een visie die wordt voortgezet door het Eet-Lokaal, Bed & Breakfast Huis Sevenaer en de stichting van het landgoed. Dankzij hun invulling en samenwerking laten ze een stukje geschiedenis van Zevenaer intact.

Huub van Nispen, de laatste Jonkheer van Landgoed Huis Sevenaer, overleed in 2012 op 93-jarige leeftijd. Het landgoed was al sinds 1785 in het bezit van de familie Van Nispen en bestaat dankzij de visie en eigenwijsheid van de Jonkheer nog steeds. Een kasteelbedrijf dat nog steeds actief is, mede dankzij de stichting die de visie van de jonkheer blijft uitdragen. De jonkheer wilde zijn landgoed onder geen enkele voorwaarde afgeven aan de gemeente. Dit heeft hij voor elkaar gekregen door zijn eigenwijsheid en door een beschermend gebied te creëren voor vogels, een beschermd reservaat.

Door het opknappen en de verhuur van enkele panden zijn er financiële inkomsten waarmee Huis Sevenaer opgeknapt gaat worden. Wat vroeger een pand was waar krakers woonden - een oude wc deur met Loesje stickers uit die periode is nog bewaard gebleven - is nu het Eet-Lokaal. Waar vroeger de pastorie zat, zit nu de Bed & Breakfast Huis Sevenaer.

Polderhuis

Het Eet-Lokaal is sinds 2015 gevestigd in het voormalig 'Polderhuis' van Landgoed Huis Se-

venaer. Hertzog Olivier, de kok van het Eet-Lokaal, begon het bedrijf. Toen Hertzog vorig jaar op zoek was naar een compagnon, waren Pablo van Dick en zijn vriendin Linda Hogerhorst op zoek naar een horeca bedrijf. "Het is een prachtig stukje Zevenaer. Het is een unieke kasteelboerderij die nog steeds actief is. Het is geweldig om op zo'n uniek stukje aarde te mogen samenwerken", aldus Pablo.

Passend verhaal

Veel groente en vlees komt van het landgoed. Wat er is, wordt gebruikt. De overige lokale producten komen van 32 leveranciers uit de Liemers. "We gaan wekelijks zelf de hele regio langs om alles op te halen. Zo hebben we echt alles vers. Daarnaast wordt ook alles gebruikt, alles heeft zijn eigen functie. Appelschillen worden bijvoorbeeld als voer voor de dieren gebruikt. Er gaat zo weinig mogelijk weg." Gasten vinden de ruimte fantastisch, de authentiek huiselijke stijl geweldig en de pure smaken heerlijk. Ze hebben veel waardering voor waar het eten vandaan

Pablo van Dick (2e van links): "Het is geweldig om op zo'n uniek stukje aarde te mogen samenwerken"

komt en hoe het gemaakt is. We hebben altijd een passend verhaal bij onze gerechten."

Kunstenaars

Ook de expositieruimte in het Eet-Lokaal is bijzonder. Er hangt elke keer andere kunst van verschillende kunstenaars. Ook kunnen er feesten

en partijen gehouden worden. Het gebouw heeft niet alleen de functie van een restaurant. Wel blijft het de huiselijke sfeer behouden. De verbanden tussen mens en organisatie zijn erg bijzonder.

Dankbaar

"Met het zicht op de 100e gedenkdag, de verjaardag van de jonkheer, vinden we het belangrijk dat de jonkheer genoemd wordt en dat duidelijk is dat hij de grondlegger is van wat hier allemaal is. Natuurlijk heeft hij ook voorvaders gehad die dit allemaal opgebouwd hebben. Maar hij heeft een hele belangrijke stempel gedrukt op het feit dat dit nu nog bestaat en nog allemaal actief is. Daar zijn wij zelf heel trots op en daarom vinden we het ook mooi om dat elke keer te benoemen. De eigenzinnigheid van de jonkheer heeft er wel voor gezorgd dat dit allemaal behouden is gebleven en daar kan heel Zevenaer hem dankbaar voor zijn." Er is geen drukte, maar volledige rust. Het is een uniek stil plekje nog geen 100 meter van het centrum van Zevenaer vandaan. Pablo:

"Het lijkt bijna alsof je in het buitenland bent, omdat het zo oud is."

Dit geldt ook voor B&B Huis Sevenaer dat sinds vorig jaar naast het Eet-Lokaal zit en wordt gerund door Coby van Dalen en Henny Kamphorst. "We zijn eigenlijk per toeval bij het pand gekomen. De stichting wilde er graag een B&B en na contact met de stichting twee jaar geleden, werden we ervoor gevraagd. Het waren toen nog allemaal loze ruimtes. Vorig jaar begon de renovatie. Samen met een aannemer die is gespecialiseerd in oude gebouwen, is het pand gerenoveerd. Daarbij hebben we zoveel mogelijk van de oorspronkelijke inrichting behouden om het pand in waarde te laten van hoe het was", aldus Coby.

Zes comfortabele gastenkamers

In de B&B zijn zes comfortabele gastenkamers die elk genoemd zijn naar een gebied van Zevenaer. Zoals bijvoorbeeld Zonegge en Lentemorgen. Ook is er een gemeenschappelijke ruimte met veranda en tuin welke evenals een gastenkamer beneden rolstoel toegankelijk zijn. De kamers aan de voorzijde kijken uit op de kerk en de kamers aan de achterzijde hebben uitzicht op het bos van het landgoed. Het oude pand is historisch, er is rust en de locatie is geweldig. Dat er een tuin en groen achter is, is ook erg bijzonder. 'Mensen kiezen op basis van de foto's, het

verhaal en de historie en de locatie. Het is kleinschalig en er is veel contact en mensen waarderen dat zeer. Het geweldige aan het pand is ook dat alles anders is, alles is schots en scheef, zoals het vroeger ook was. Zo kunnen mensen ook zien hoe het vroeger was en we vertellen dan ook graag over het pand en de historie.'

In samenwerking met het Eet-Lokaal komen veel gasten slapen en ontbijten bij de B&B om dan 's avonds bij het Eet-Lokaal te gaan eten.

Gasten zeggen: "Het is relaxed. Je zit vlak bij het centrum, maar je merkt er niets van. Geen lawaai, alleen maar rust en stilte. Het is een unieke ervaring." Coby vertelt dat het boven verwachting gaat en dat ze ieder weekend wel vol zitten. "Er zijn zelfs al gasten voor de tweede keer teruggekomen, mensen vinden het geweldig. Het leuke is ook dat je veel mensen ontmoet, die elk hun eigen reden hebben om te komen."

Sinds vorig jaar worden er ook twee keer per maand rondleidingen van anderhalf uur door vrijwilligers van het landgoed gegeven. Zo kunnen mensen echt genieten van een oud stukje Zevenaer, wat voorheen nooit toegankelijk was voor publiek. Er komen dan ook veel verhalen over de herkenning en geschiedenis van het landgoed terug van gasten. "De jonkheer was altijd heel streng in het feit dat er niemand op zijn landgoed mocht komen. Als kind durfde je ook echt nooit over de muur te klimmen."

Coby van Dalen en Henny Kamphorst

‘Ik had als kind een goed contact met hem’

Eppo van Nispen tot Sevenaer maakt een film over de visie van zijn oom

 Linda Ruijs

De natuur is voor iedereen in de Liemers erg belangrijk. Daarom is het van belang dat we er goed voor zorgen. De laatste tijd zijn steeds meer mensen bezig met de natuur en het klimaat. Niet alleen nu, maar ook vroeger waren mensen bezig met duurzame ideeën. Eén van hen was Jonkheer Huub van Nispen van Sevenaer. Hij had al in 1960 allerlei ideeën om de samenleving te verduurzamen. Zijn neef Eppo van Nispen tot Sevenaer maakt nu een film over de visie van zijn oom.

“In 1960 was de duurzame visie van mijn oom erg ongebruikelijk”, vertelt de algemeen directeur van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. “In die tijd werden veel kunstingrepen gebruikt in de landbouw. Ook was er veel minder aandacht voor de natuur dan nu.

Nu zijn deze ideeën allesbehalve vreemd: er worden veel minder vaak kunstingrepen gebruikt in de landbouw. Daardoor zijn de koeien minder vaak ziek. Ook gaan mensen nu duurzamer om met kunststoffen, worden planten en diersoorten beschermd en worden er meer natuurlijke bestrijders ingezet bij de landbouw. De jonkheer vond in de jaren zestig al dat de natuur beter beschermd moest worden. Daarom was hij erg streng over zijn eigen landgoed, hij had het vermogen om de strijd aan te gaan. De jonkheer zag dat het ook anders kon, grond moest gewoon grond zijn. Zonder kunstmest of toegevoegde stoffen in de bodem.

Eppo van Nispen tot Sevenaer op de 'crime scene': het Eet-Lokaal. Foto: Linda Ruijs

Bijzondere planten en dieren moesten met rust gelaten worden. Dieren moesten in de vrije natuur kunnen rondlopen, ze hoorden niet opgepropt in een kleine stal. Doordat de natuur vaak zijn eigen gang kon gaan, is het bos bij het landgoed uitgegroeid tot een mooie biologische parel.”

Teleurgesteld

Ondanks zijn goede en vernieuwende ideeën, wordt de jonkheer vaak gezien als een norse man. “Maar dat was hij niet”, vertelt Eppo. “Een

deel van de familie steunde zijn ideeën niet. Hij voelde zich erg teleurgesteld door die afwijzing. Ik had als kind wel goed contact met hem. Hij was altijd erg vriendelijk en hij had een goed gevoel voor humor. Omdat veel mensen zijn passie voor de natuur niet of nauwelijks kennen, besloot ik ter gelegenheid van zijn honderdste verjaardag zijn groene visie in beeld te brengen.”

Documentaire

De film wordt geen grote speelfilm, maar een documentaire, die bestaat uit een aantal delen.

Ook aan het jongere publiek is gedacht: voor hen produceert hij een speciale kinderversie. Beide documentaires bestaan uit een mix van oude en nieuwe opnames. Het nieuwe materiaal wordt binnenkort opgenomen. Eppo van Nispen tot Sevenaer weet nog niet zeker waar en wanneer de film wordt uitgezonden. “De film zal waarschijnlijk niet op de Nederlandse tv worden vertoond, wél op YouTube of via Facebook. “We kijken of de NPO het eventueel kan uitzenden. We gaan ons uiterste best doen. Maar een lokale uitzending is volgens mij net zo krachtig.”

‘Je weet van tevoren niet wat je tegenkomt’

Jaap Tanja en Anne Lamers schrijven een geschiedenisboek over Huis Sevenaer

 Nynke Kooy

Een huis dat barst van een rijke geschiedenis. Een geschiedenis die grotendeels verstopt ligt in het Gelders archief en in het archief van Huis Sevenaer zelf. Zonde, dachten Jaap Tanja en Anne Lamers. Zij besloten in de geschiedenis van het landgoed te duiken en daar een boek over te schrijven.

Los van elkaar hadden Jaap en Anne hetzelfde idee, maar een boek schrijven over het landgoed is makkelijker gezegd dan gedaan. De grote hoeveelheid informatie is namelijk niet allemaal even netjes geordend. Toch gaan ze de uitdaging aan en hopen ze in de loop van volgend jaar het boek uit te brengen. Hoe komen twee mensen van buiten de Liemers erbij om een boek te schrijven over Huis Sevenaer? Jaap kende de verhalen over de jonkheer en het landgoed van zijn schoonmoeder, die in Zevenaar woont en kende ook de toenmalige rentmeester, John Smits. Jaap zei tegen hem dat hij graag de geschiedenis van Huis Sevenaer op zou willen schrijven en kwam zo in contact met Joyce van Katwijk. En Anne, die vormgeefster is en boeken opmaakt, groeide op in de Liemers. Na een andere opdracht kreeg zij het idee voor een geschiedenisboek over Huis Sevenaer en zocht ze contact met Joyce. Nadat Joyce de twee met elkaar in contact bracht, is het balletje gaan rollen. Ze kregen toegang tot de archieven van de familie Van Nispen en konden daar, en in andere archieven, op zoek naar interessante verhalen over de bewoners. En die verhalen zijn er zeker. “Een

Beeld uit 1956.

aantal van de van Nispens heeft in de Tweede Kamer gezeten. Jan van Nispen zelfs 25 jaar lang,” vertelt Jaap.

Menselijke verhalen

Hoe de geschiedenis precies verteld gaat worden, weten Jaap en Anne nog niet. Het liefst willen zij dat de menselijke verhalen aan bod komen. Daarbij wordt ook gekeken naar het ontstaan en de groei van het landgoed en haar rol in Zevenaar en de omgeving. Ook de bewoners die voor de familie Van Nispen in het landgoed woonden komen aan

bod. “Over die eerdere bewoners wisten we in het begin heel weinig,” zegt Anne. “Maar nu komen er dingen naar boven waar wij geen weet van hadden. Dat is leuk, je weet voor je begint niet wat je tegen gaat komen.” Niet alleen de mannelijke bewoners worden uitgelicht. Anne benadrukt dat ook de vrouwen op Huis Sevenaer heel veel deden. “We willen laten zien wat hun rol was op het landgoed, dat ze meer deden dan kinderen krijgen en thee zetten.” Ook de bedrijfsvoering zal een plekje in het boek krijgen. Jonkheer Huub introduceerde biologische landbouw en veeteelt in een tijd waarin dat

zeer ongebruikelijk was. “In de vorige eeuw namen ze hem daarin niet altijd serieus, nu wordt daar anders naar gekeken”, vertelt Anne. Het boek komt volgend jaar uit, maar een precieze datum ontbreekt nog. “Het is nog heel veel archiefwerk,” vertelt Jaap. “Gelukkig is het wel geordend, want het zijn bijna 70 strekkende meter dozen met papier.” Het liefst zouden ze het boek uitbrengen met een tentoonstelling in het Eet-Lokaal of het Liemers Museum zodat mensen ook de oude glasnegatieven kunnen bewonderen die Louis van Nispen, de voorganger van Hubert, gemaakt heeft.

Leerlingen vwo-4 maken korte film

Tijdens de projectweek van het Liemers College op Heerenmaten heeft vwo-4 zich bezig gehouden met kunst en cultuur. In een projectweek werken leerlingen aan hun vaardigheden, leren ze buiten de school en zijn ze vakoverstijgend bezig. De thema voor de vierdejaars klassen van het vwo was dit jaar 'maak een korte film'.

Aan de slag

Voor een flinke dosis inspiratie kregen de vierdejaars leerlingen eerst een aantal dagen allerlei activiteiten. Op maandag kwam gastdocenten uit het hele land workshops geven: acteren, scenarioschrijven, grimeren (bijvoorbeeld wonden) en stop-motion.

Op dinsdag gingen de leerlingen op excursie naar Amsterdam. Daar waren verschillende rondleidingen in het Rijksmuseum, het Stedelijk Museum en bij de World Press tentoonstelling. Ook namen ze een kijkje achter de schermen van de Amsterdamse Schouwburg. De dag werd afgesloten met een college bij het Eye over 'Korte film'. Daarbij werden leerlingen uitgedaagd heel exact naar montage en camerastandpunten te kijken.

De dag erna was een dag op school. Leerlingen keken film om inspiratie op te doen, werkten aan verschillende opdrachten en schreven een scenario.

Op donderdag moesten ze flink aan het werk! De hele dag filmen en monteren, want op vrijdag werd het eindresultaat in Filmhuis Zevenaar bekeken. Best gek om jezelf op het witte doek te zien. De twee winnende films worden de komende tijd als voorfilm vertoond tijdens het reguliere programma in het filmhuis.

De coördinatie van de projectweek was in handen van docent Karen Oosterink. "Wat kunnen leerlingen toch hard en enthousiast werken! En wat prachtig om te zien hoeveel er geleerd wordt tijdens zo'n week met 'ander' onderwijs. De schoolbanken uit, de wereld in en zelfstandig aan de gang met je eigen product. Ik denk dat ons onderwijs dat veel meer zou kunnen doen. Leerlingen laten allerlei vaardigheden zien die ik in het klaslokaal veel minder tegenkom. Zoals samenwerken, tegenslagen overwinnen, creativiteit inzetten en plannen. Het eindresultaat: twaalf prachtige korte films, waarvan sommige echt onverwachte kwaliteit vertonen: ik ben trots op vwo-4!"

Winnaars korte film ochtendgroep

Winnaars korte film middaggroep

Locatie Didam Dijksestraat 12, Didam

- Mavo (vmbo-t) klas 1 t/m 4
- Havo klas 1 t/m 5
- Vwo (atheneum en gymnasium) klas 1 t/m 3

Locatie Landeweer Stationspoort 36, Zevenaar

- Vmbo-bb klas 1 t/m 4
- Vmbo-kb klas 1 t/m 4

Locatie Zonegge Zonegge 07-09, Zevenaar

- Mavo (vmbo-gt) klas 1 t/m 4
- Agora Liemers

Locatie Heerenmaten Heerenmaten 6, Zevenaar

- Havo klas 1 t/m 5
- Vwo (atheneum en gymnasium) klas 1 t/m 6

Postbus 412
6900 AK Zevenaar

Telefoon (alle locaties):
0316 - 58 38 00

www.liemerscollege.nl